

КЕСИПТИК БИЛИМ БЕРҮҮ
ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ
PROFESSIONAL EDUCATION

EDN: LNSBZI

*Бекматова Жыпара Тулебаевна,
Ош мамлекеттик университети,
улук окутуучу,
Кыргыз Республикасы, Ош шаары*

*Мукамбетова Айгуль Садырбаевна,
педагогика илимдеринин доктору,
Ж. Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университети,
Кыргыз Республикасы, Бишкек шаары*

**МАТЕМАТИКА БАГЫТЫНДАГЫ КЕСИПТИК БИЛИМ БЕРҮҮ СТАНДАРТТАРЫ
ЖАНА СТУДЕНТТЕРДИН КЕСИПКЕ БАГЫТТАЛГАН КЕБИН АНГЛИС ТИЛИ
САБАКТАРЫНДА КАЛЫПТАНДЫРУУНУН АЗЫРКЫ АБАЛЫ**

*Бекматова Жыпара Тулебаевна,
старший преподаватель,
Ошский государственный университет,
Кыргызская Республика, город Ош*

*Мукамбетова Айгуль Садырбаевна,
доктор педагогических наук,
Кыргызский национальный университет имени Ж. Баласагына,
Кыргызская Республика, город Бишкек*

**СТАНДАРТЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ ПО МАТЕМАТИКЕ И
СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ РЕЧИ
СТУДЕНТОВ НА АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ**

*Bekmatova Zhypara Tulebaevna,
Senior Lecturer,
Osh State University,
Kyrgyz Republic, Osh city*

*Mukambetova Aigul Sadyrbaevna,
Doctor of Pedagogical Sciences,
Kyrgyz National University named after J. Balasagyn,
Kyrgyz Republic, Bishkek city*

**STANDARDS OF PROFESSIONAL EDUCATION IN MATHEMATICS AND THE
CURRENT STATE OF THE FORMATION OF PROFESSIONAL
SPEECH OF STUDENTS IN ENGLISH**

Аннотация: Макалада математика багытындагы кесиптик билим берүү стандарттарына анализ берилип жана студенттердин кесипке багытталган кебин англис тилинде калыптандыруунун азыркы абалына кеңири токтолобуз. Математикалык багыттар боюнча жогорку кесиптик билим берүү Кыргызстанда мурда калыптанган окуу салттарын түздөн-түз улантып жатканын жокко чыгара албайбыз. Азыр республика боюнча колдонулуп жаткан силлабустар менен окуу-методикалык комплекстерге байкоо салсак, алардын дээрлик көбү даяр кабыл алынган моделдин ченөлчөмдөрүн жетекчиликке алуу менен түзүлгөнү көзгө даана көрүнөт. Сыртынан караганда туура болгону менен ал учурда кеңири жайылып бараткан инсанга багыттап окутуу парадигмасына канчалык туура келээри күмөн жаратат. Мамлекет тарабынан сунуш кылынган стандарт бардык окуу жайларга бирдей талап койгону менен аны жетекчиликке алган окуу жайлардын студенттерди кесипке даярдоо шарттары кескин айырмаланып, ал окуу процессин уюштурууга жана билим берүүнү талапка ылайык ишке ашырууга өзүнчө мамиле кылуу керектигин ачыктайт. Буга студенттин социалдык шарттары да маанилүү роль ойнойт, б.а. мамлекет тарабынан аныкталып, рыноктук мамилелер конкреттештирген компетенцияларга ээ болуу үчүн окуу жай инсанга багыттап окутуу концепциясына индивидуалдуу мамиле жасап, студент алчу билимдин мазмунун аныктоосу маанилүү экени талашсыз.

Аннотация: В статье анализируются стандарты профессионального образования в области математики и акцентируется внимание на современное состояние формирования профессиональной речи студентов на английском языке. Мы не можем исключить тот факт, что высшее профессиональное образование в области математики является прямым продолжением ранее сложившихся образовательных традиций в Кыргызстане. Если посмотреть на учебные программы и учебно-методические

комплексы, используемые сейчас в республике, то видно, что большая часть из них создается под руководством принятых извне измерений модели. Хотя это и звучит на первый взгляд, сомнительно, насколько хорошо это вписывается в преобладающую в настоящее время парадигму личностно-ориентированного обучения. Хотя предложенный государством стандарт предъявляет одинаковые требования ко всем образовательным учреждениям, условия подготовки студентов к профессии ориентирующихся на него образовательных учреждений резко различаются, что дает понять, что необходим отдельный подход к организации образовательного процесса и реализации обучения в соответствии требованиям. Важную роль в этом играют и социальные условия учащегося, т.е. не подлежит сомнению, что образовательному учреждению важно иметь индивидуальный подход к понятию личностно-ориентированного образования и определять содержание образования, которое получает обучающийся в целях приобретения компетенций, определенных государством и заданных рыночными отношениями.

Annotation: The article analyzes the standards of professional education in the field of mathematics and focuses on the current state of the formation of professional speech of students in English. We cannot exclude the fact that higher professional education in the field of mathematics is a direct continuation of previously established educational traditions in Kyrgyzstan. If you look at the curricula and educational-methodological complexes currently used in the republic, you can see that most of them are created under the guidance of model measurements adopted from outside. While this sounds like it might seem at first glance, it is questionable how well it fits into the currently prevailing learner-centered learning paradigm. Although the standard proposed by the state imposes the same requirements on all educational institutions, the conditions for preparing students for the profession of educational institutions oriented towards it differ sharply, which makes it clear that a separate

approach to organizing the educational process is necessary. process and implementation of training according to requirements. The social conditions of the student also play an important role in this, i.e. There is no doubt that it is important for an educational institution to have an individual approach to the concept of person-centered education and to determine the content of education that a student receives in order to acquire competencies defined by the state and set by it. market relations.

Түйүндүү сөздөр: математикалык кесиптик билим берүү, англис тилиндеги кесиптик байланыш кеп, англис тилин окутуу, кептик компетенциялар, англисче сүйлөө, англисче сүйлөшүү.

Ключевые слова: математическое профессиональное образование, профессиональное общение на английском языке, преподавание английского языка, речевые компетенции, разговаривать на английском языке, разговорный английский.

Key words: mathematical professional education, professional communication in English, teaching English, speech competencies, speaking English, conversational English.

Киришүү. Англис тилин кесиптик билим берүүдө математика багытында билим алып жаткан студенттер кесиптик компетенция менен тилдик компетенцияны айкалыштыра билүүсү, ошол тилде ишин уюштуруу, турмушунда тилди пайдалана алуусу учурдун зарыл талаптарынан болуп саналат. Демек кесиптик жумуштары анын прикладдык мүнөзүнө көз каранды болгондуктан, кайсы өлкөдө болбосун англис тилин үйрөнүү ал адистиктин өзгөчөлүгүнө, анда сөзсүз колдонууга тийиш болгон кептик жана терминдик түшүнүктөр менен лексикалык каражаттарды талаптагыдай билдирүүгө багытталууга тийиш. Мында негизги маселе эл аралык мамилелерде конкуренцияларга туруштук берүү менен бирге кайсы мамлекетте болбосун иштеп кетүүгө даяр кесиптин ээсин тарбиялоо зарылдыгынан келип чыккан маселелердин айланасында иш алып баруу кызыкчылыгын көздөгөндүктөн, окуу материалдары дал ошол социалдык

кызыкчылыктарга таянып түзүлүшү зарыл. Окумуштуулар арасында окуу материалдарынын дал ушундай түзүлүшүн сындагандар көп, бирок жыл өткөн сайын студенттердин тилге болгон кызыкчылыгын биринчи орунга коюп түзүлгөн мындай окуу китептеринин практикалык мааниси чоң экени байкалып, адистердин кесиптик даярдыгын арттыруу максатында тилдик, кептик-коммуникативдик компетенцияларга айрыкча басым коё баштаган башка өлкөлөр пайдалана баштаганын айтпай коюуга болбойт [1, 40-б.]. Алардын арасында биз да барбыз. Негизги окутуучулар англис тилин кесипке багыттап окутуунун илимий-теориялык базасын даяр түрүндө алып жаткандан кийин, аны окуу процессине колдонуу, анын негизинде студенттердин кесиптик билимин жогорулатуу багытында аткарылуучу методикалык материалдарды да англис тилинде даярдоо максатка туура келээри бышык. Анткени, Англиянын өзүндө иштелип чыккан англис тилин окутуунун методикасы буга чейин басып келген тарыхый мазмунга ээ салттарына азыркы мезгилдин талаптарын интеграциялап, коомдун бардык катмары бул тилди үйрөнүү үчүн кандай талаптарды коюп жатканын эске алуу менен өзүнө тиешелүү компетенцияларды аныктаган болсо, биз математикалык багыттар боюнча жогорку кесиптик билим берүүдө чыгармачыл мамиле кылуу аркылуу колдонушубуз керек болуп турат. Тактап айтканда, англис тилин жогорку кесиптик билим берүүчү окуу жайларда окутуу, түздөн-түз студентин тилдик, кептик-коммуникативдик компетенцияларын калыптандырууга милдеттүү болгондуктан, аны окуу процессинде ишке ашыруу ошол эле өнүккөн өлкөлөрдөн Кыргызстанга «көчүрүп келүү» жолдорун издөөгө милдеттендирип жатат. Андай иштер англис тилин окутууда белгилүү бир ийгиликтерди көрсөтүү үчүн ошол өнүккөн өлкөлөрдө өз натыйжасын берген методикага басым жасалыш керек. Ал окуу материалдарын толук бойдон Англияда пайдаланылган окуу китептеринен көчүрүп келүү максатын көздөбөгөнү менен айрым ык-усулдарды, билимди студентке жеткирүү формаларын, сабакты уюштуруу жолдорун

камтуу зарыл. Себеби Англиянын студенттерине тил үйрөтүүгө арналган китептер кесиптик тилге практика жүзүндө машыктырууга багытталган. А бизде болсо, Англияны өлкө таанытуу принцибине жараша, анын тарыхын, эл-жерин үйрөтүүгө айрыкча басым коюлат. Мындай багыт бизде жаңы стандарттардын негизинде эми-эми колго алынып жаткан болсо, Англия андай методиканы көптөгөн жылдардан бери пайдаланып, айрым кемчиликтери болсо улам четтетип отуруп, билим берүү процессине көптөгөн өзгөрүүлөрдү киргизген. Бизде чет тилдерин үйрөтүү боюнча иштер эми гана жолго коюлуп, методикалык жактан жергиликтүү шартка ылайык келүүчү ык-усулдарды иштеп чыга электиги англис тилин сапаттуу окутууга тоскоол болуп жатат.

Изилдөөнүн максаты. Англиянын тил үйрөтүүдө жетишкен усулдук табылгаларынын артыкчылыктарын өзүбүздүн тажрыйбада жакшы жактарын жайылтуу негизги максат.

Тил үйрөтүү ыкмалары оозеки жана жазуу түрүндө системалуу аткарылган иштерден туруп, жөнөкөйдөн татаалды көздөй кеткен бир нече баскычтагы методикалык иштер аткарылат. Конкреттүү шарттар менен байланыштырып караганда ал англис тилин математика багытындагы билим алган студенттерге кесипке багыттап окутуу маселесинде, натыйжага жетүү үчүн колдонулган ык-усулдар менен чектелбестен, мектептен билим деңгээли ар түрдүү болуп келген студенттердин, англис тили боюнча тилдик, кептик-коммуникативдик компетенцияларын бирдей абалга жеткирүү маселесинде ичине алат. Ал мектептегидей англис тилинин грамматикасына тиешелүү маалыматтар менен тааныштыруу жагын гана ойлобостон, англис тилин окутууга болгон талапты башкача коёт, б.а. жогорку кесиптик билим берүү англис тилин окутуу аркылуу эл аралык конкуренцияга туруштук берүүчү адисте тарбиялоо максатын көздөйт.

Маселени изилдөө педагогиканын талаптарына ылайык аткарылыш үчүн анализ жүргүзүү, салыштыруу жана жалпылоо методдору колдонулду. Алдыга коюлган

милдеттер өз максатына жетиш үчүн англис тилин окутуу бир нече баскычта турган методикалык иштерге көз каранды экенин айтпай коюуга болбойт, алар төмөнкүлөр:

1) күндөлүк сабактарда аткарылуучу окутуу методикасы,

2) өз алдынча аткарылуучу жумуштардын методикасы,

3) англис тилин окутууда сунушталган окуу материалдарын кесиптик компетенциялардын кызыкчылыгында өздөштүрүү методикасы,

4) англис тилин окутуу башка кесиптегилердей эле кайсы окуу жайда болбосун адистиктин «паспортун» түзүүнү жетекчиликке алуу методикасы.

Негизги мазмун. Англис тилин билип-үйрөнүүгө карата ар бир студенттин мамилеси ар кандай болгону менен өз кесибинде колдонуп, анын негизинде кесипкөйлүгүн арттырууга коюлган социалдык талаптардын бирдейлиги рыноктук кызматташууда ийгиликке жетүү кызыкчылыгы баарына бирдей талап коёт. Мунун өзү англис тилин окутууда ар бир студентке жекече мамиле жасоого чакырык таштап, жогоруда аталган иштердин системасын туура пайдаланууга милдеттендирет. Ал англис тилин окутууда мурда колдонулуп келген төрт (окуу, жазуу, угуу, сүйлөө) ишмердүүлүктү кесиптик кызыкчылыкка карата өркүндөтүп, тилди окутуунун прикладдык мүнөзүн социалдык ченемдер менен тереңдетип, ар бир окуу материалы студенттин өзүн өзү таануусуна, жеке керектөөсүн эске алуу менен өз алдынча окуу жана үйрөнүү жолдорун издөөгө, кесиптин табиятына ылайык материалга концептуалдуу мамиле жасоого багытталган методикалык жумуштарды ичине алат [3, 456-б.]. Анын баарын окуу жайда өтүлгөн практикалык сабактар менен чечүү мүмкүн эмес. Азыр бизден талап кылып жаткан англис тилин окутуунун методикасы бардык жерде өзүнүн популярдуулугу менен башкалардын көңүлүн буруп жаткан ык-усулдарды студенттердин кесиптик кызыкчылыктарына ыңгайлаштыруу аркылуу окуу процессинде пайдаланууга жол берет.

Кыргызстандын жогорку окуу жайларында англис тилин окутуунун методикасы жергиликтүү элдин кызыкчылыктарына жараша эми гана түптөлүп жаткандыгына байланыштуу, аудиторияларда өтүлгөн сабактардан тышкаркы, эмне иштерди жасоо керектигине анча көңүл бурулбай, анын натыйжасында алардын өз алдынча аткаруучу жумуштары кандай иш-чаралардан турушу мүмкүн экендиги бүгүнкү күнгө чейин тактала элек. Кайсы кесипте болбосун англис тилин окутуу анын ошол адистик боюнча алдыда аткарчу иштери кандай болушу мүмкүн экендигин студенттерге элестетип түшүнгүдөй абалды көз алдыга тартуу менен анда колдонууга зарыл болгон кесиптик лексика боюнча кеңири маалымат берүү менен бирге кептик каражаттарды коммуникативдик кызматташууда пайдалануу жолдорун үйрөтүүгө милдеттендирсе, ал ошол кесипке тиешелүү болгон сүйлөө жана сүйлөшүү ишмердүүлүгүн өз алдынча жүргүзө билүүгө тийиш социалдык муктаждыктарды кадимки иштиктүү чөйрөнүн өзүндө аткарылчу оозеки жана жазуу түрүндөгү кептик тексттер менен иштөө боюнча методиканын керектигин ачыктайт. Маселен, бизде математикалык багыттарда англис тилин окутуу кадимки Англиянын өзүндөгүдөй болбосо да, бул тилди тез жана сапаттуу үйрөтүүгө мүмкүндүк түзгөн бардык методикалык ык-усулдарды чыгармачылык менен пайдалануу жагын иштеп чыгуу маанилүү маселе бойдон турат. «Азыркы коомдо билим берүүчү окуу жайлар маданиятты сактоочу жана маданий чыгармачыл социалдык институт катары каралууда» [4, 163]. Анткени англис тилин математикалык кесиптин талабында өздөштүрүүгө карата коюлган концепция Британ окумуштуусу М. Philip тарабынан иштелип чыккан «New method of teaching English» методикасынын чен-өлчөмдөрү менен окутуу баардык англис тили мугалимдерине маанилүү. Бизде бул багытта иш алып баруу колго алына элек, ошондуктан студенттерге англис тилин үйрөтүү кадимки орто мектептерде окутулгандай эле жүрүп, сабактан чыккандан кийин студент аны кантип уланта

турганы эч кимди ойлондурбай жатат. Анын натыйжасында англис тилинде кептик тексттерди окуу, мугалимдин тапшырмасы менен жазуу жана которуу, сүйлөө жана сүйлөшүү жумуштары жүрбөсө, көпчүлүк жерде сабактардын уюштурулушу менен жүрүшү совет мезгилинде калыптанып калган эрежелерден толук ажырабай жатат. «Азыркы билим берүүнүн максаты катары студентти өзүнө гана керектүү болгон инсандык жөндөмдүүлүктөрдү өнүктүрүү саналат» [5, 152]. Учурдагы кесиптик билим берүү башка тилдердей эле англисче сүйлөө жана сүйлөшүүнү кадимки реалдуу турмушта колдонууга зарыл болгон критерийлердин бирине чыгарганын эсепке алсак, анда студент жогору окуу жайында окуп жүргөн маалда калыптануучу компетенциялардын мазмунунда ордун аныктап үйрөтүү маселеси курч бойдон калууда. Ал бизде өткөн замандан бери далай жылдарды басып өтүп калыптанган англис тилин окутуунун методикасына жаңыча акцент коюп, өзгөчө ар бир жасалган иш-чара студенттин адистешүүсү менен түздөн-түз байланышта турган коомдук-социалдык керектөөнү чечүү жолдорун үйрөтүүгө багытталышын жетекчиликке алышы маанилүү орунда турганын белгилей кетели [6, 25-б.]. Азыр биз үчүн аны аткаруу кол жеткис нерсе катары көрүнгөнү менен чет өлкөлөрдүн көпчүлүгүндө бул багытта ийгиликке жетүүнүн методикасы эбак практикага киргенине таянсак, анда көпчүлүк жерде практикаланган англис тилин окутуунун ык-усулдарын жергиликтүү шартка ыңгайлаштырып пайдалануу окутуунун максатына ылайык келээрин ачыктайт. Ага чыгармачылык менен мамиле жасоо аларда практикаланып жаткан ык-усулдарды ошол турушунда сабактарга колдонуу эмес, аларды пайдалануу аркылуу чет элдик окуу жайлар кандай ийгиликтерди жарата алганына да талдоо жүргүзүү жагын көрсөтөт.

Бул маселени чечүү үчүн өнүккөн өлкөлөр англис тилин окутуунун мазмунун жана формасын социалдаштырып, студент «түрдүү кырдаалда» ой-пикирин билдирүүгө даяр болушу үчүн учурда өз ара маектешүүнү жөнгө салган «жандуу тилдин» аракеттерин

колдонууга көңүл буруп жатса, андай методиканы биз да ар кыл шартта пайдалана билишибиз маанилүү маселелердин бирине айланууда. Англис тилин окутуунун методикасын иштеп чыккан адистер негизги басымды турмуштук кызыкчылыкка көтөрүшкөндүктөн, сабактан тышкаркы учурда студент тарабынан аткарылуучу иштер өз ара иштиктүү сүйлөшүүлөргө – интернет желелеринде жазышууга, жазуу түрүндө ой алмашып катташууга, күнүмдүк керектөөсүн кимдир бирөөгө түшүндүрүүгө, ошол кырдаалда англис тили боюнча өз билимин өзү текшерүүгө, даяр эрежелерди жаттай бербестен, адистигине кандай сөз каражаттары керектигин өз алдынча таанып түшүнүүгө, аларды кепте колдонуу үчүн сүйлөм түзүүнүн кандай жолдорун билүү зарыл экенин айкындай алат. Окутуунун формасын өзгөртүүгө карата коюлган студенттердин мындай социалдык муктаждыгы англис тилин өздөштүрүү деңгээлин конкреттештирип, Англиянын өзүндөгүдөй «турмуштук персонаждар» иштөөгө чейин алып барат [9, 74-б.].

Сабакты студенттердин кесип алуусуна түздөн-түз тиешеси бар социалдык-турмуштук керектөөсүн жетекчиликке алуу менен бирге алардын ар биринин өздүк кызыкчылыгы кандай муктаждыктардан тураарын билүүгө ыңгайлуу шарттарды түзөт да, окуу материалдарын ошол мазмунга өткөрүү менен англис тилин окутуунун ык-усулдарын, тил каражаттарын үйрөнүү жолдорун окуу стандарттарында сунушталган компетенцияларды калыптандыруу кызыкчылыктарына ылайык ийкемдүү болушун да көзөмөлдөйт. Мында негизги басым студенттер ала турган билимдин прикладдык табиятына жасалгандыктан, алар эртең окуу жайды бүтүп чыккандан кийин кандай иштерди аткаруусу мүмкүн экенин эске алуу аркылуу «ролдоштуруп», сүйлөө жана сүйлөшүү объектисин түзүү ыкмалары англис тилин өнүккөн өлкөлөрдө окутуп жаткан формаларын бизде да колдонууга чакырык таштайт [10, 36-б.]. Ал англис тилин окутууну студенттин окуган кесибине кантип байланыштырууга мүмкүн экенин мугалимге

окуу процессинде ачык эле туюндура алса, студентке кийин адистиги боюнча кездешүүчү турмуштук кырдаалдарды элестетүүгө, анда пайдаланууга тийиш болгон тилдик каражаттар менен кептик-коммуникативдик кызматташууларды баамдап түшүнүүгө жол ачат. Азыр кайсы тилди болбосун үйрөтүү жумуштары адистикке тиешелүү кызыкчылыктар менен тикелей байланыштуу окутулушу керектигин бардык окуу жайда белгилүү болгондуктан, англис тилин окутуунун методикасы сабакта берилген тапшырмалар аркылуу чектелип калбай, ар студенттин бардык шартта аны колдонуусун камсыздоо маселесин да мугалимге милдеттендирет.

Кесиптик билим берүүдө базалык дисциплиналардын катарында турган англис тилин окутууда керектелүүчү окуу материалдары конкреттүү кырдаалдык «окуяларды» чагылдырган проблемалардын тегерегинде ойлонууга аргасыз кылуу менен бирге студенттерди кандайдыр бир «ролду» тандап алуусуна, өзгөчө өзү кызыккан проблемаларды кимдир бирөөгө айтып түшүндүрүү жолдорун издөөгө, кептик байланыштарда ойлондурган маселе боюнча сүйлөө жана сүйлөшүү шарттарын аткарууга багыт берээри бышык [11, 28-б.]. Анын өзү англис тилинен сабак берген мугалимдерди азыркыдай даяр окуу материалдарын студентке таңуулоодон мурда, англис тилин үйрөнүүдөн алчу натыйжанын эмне экенин аңдаштырып, анан ага ылайык жарым-жартылай турмуш чындыгына негизделген кептик байланыштарды жүргүзүүчү окуу материалдарынын айланасында тилдик, кептик-коммуникативдик компетенцияларды калыптандыруучу иш-чараларды сабактан тышкаркы учурда ар бир студент өз алдынча окуп-үйрөнүүсүнө ыңгайлуу шарттарды түзүүчү ык-усулдарды издештирүүсүнө дайыма милдеттендирет. Демек, студенттер андай жумуштарды өзүнүн социалдык кызыкчылыктарына ылайык өз алдынча жасашы үчүн биз да математикалык багыттарда англис тилин окугандар үчүн, окутуучулар «жумушчу китебин», «кыргызча-англисче кесиптик

терминдердин сөздүгүн», «көнүгүүлөр жыйнагын», «кесиптик тексттер жыйнагын» түзүшүбүз керектигин Англияда жана өнүккөн өлкөлөрдө колдонулган методикалык иштер ырастайт. Бардык окуу материалдары англис тилинде болуп, аны студенттер сабакта, сабактан тышкаркы учурларда өз алдынча которушуп, кептик текст катары айтып беришкени менен ал кийин студенттердин кептик-коммуникативдик компетенциясын калыптандырууда тилдик же кептик каражаттык кызмат аткара албай ошол өтүлгөн сабакта гана кеп болбосо башка мезгилде эч нерсеге жарабай калганын көп кездештирдик. Мындай көрүнүш азыр бардык жогорку кесиптик билим берүүчү окуу жайлардын баарында орун алгандыктан, аны оң жагына чечүү учурда англис тили предметинде окутулуп жаткан окуу материалдарын толугу менен студенттин кесибине байланыштырып, адистин дипломго ээ болгондон кийинки аткарчу иштерин эске алуу аркылуу окуу процессинде жүргүзүлгөн окутуу жумуштарын жүргүзүү маселесин козгойт. Бул учурда окутулуп жаткан дисциплинанын баарына таандык десек, математикалык багыттарда үйрөтүлүүчү англис тили мындай талаптардан четте калбайт.

Корутунду. Кесипкөй адисти тарбиялоо үчүн, студенттин жашоо-турмушунда сөзсүз керектелүүчү оозеки жана жазма кептик каражаттар, терминдер менен түшүнүктөр, тексттер менен иштиктүү документтер, сүйлөө жана сүйлөшүү эрежелери, ойду так жеткирүүчү монологдук жана диалогдук конструкциялар пайдаланылат. Ар бир студент окууну аяктагандан кийин түз эле кайнаган жашоо-тиричиликке бара турганын англис тилин окутуунун методикасы дайыма эске алып, студенттерге окуу материалын сунуштоодо алардын өздүк кызыкчылыктарын жетектөө менен кесибине керектүү кептик байланыштарды түзүүгө мүмкүн болгон ишмердүүлүктү сабакта жана сабактан тышкаркы иш-чараларда көндүм катары калыптандырып чыгуу жолдорун издештирүүгө жоопту болуп барат. Негизги проблема англис тили боюнча жалпы маалымат

берүү эмес, аны кесибинде колдонуу болгондуктан, ар бир өтүлгөн сабактын мазмунунда окуу материалынын кайда керектелишин так көрсөткөн күндөлүк сабактарда аткарылуучу окутуунун методикасынын негизинде иш алып баруу өнүккөн өлкөлөрдө натыйжа бергендей эле бизде да көздөгөн результатка жеткире турганы бышык.

Адабияттар:

1. Бекбоев И. Инсанга багыттап окутуунун технологиясынын теориялык жана практикалык маселелери 2-баскыч. – Б.: Педагогика века, 2004. – 40-б
2. Жогорку кесиптик билим берүүнүн Мамлекеттик билим берүү стандарты. – Б., 2012. – 23 б.
3. Акматов Б.М. Кыргыз адабиятын жогорку окуу жайларында компетенттүүлүккө негиздеп окутуунун технологиясы: Монография. [Текст]: Б.М. Акматов. – Б.: «Фаст принт», 2016. – 456 б.
4. Жолдошбаева Ы.К., Ташиева Н.А. Болочок мугалимдерди даярдоонун айрым маселелери // Известия Кыргызской академии образования. – Бишкек, 2020. – № 3 (52). – С. 160-165. – EDN: NMMSMU
5. Токтомамбетова Ж.С., Тагаева Д.А. Математика сабагында компетенттүүлүккө багытталган тапшырмаларды түзүүнүн айрым жолдору // Известия Кыргызской академии образования. – Бишкек, 2020. – № 2 (51). – С. 151-155. – EDN: KJXJSU
6. Аршинова Н.И. Формирование иноязычной лингвистической компетенции студентов вуза с применением средств компьютерных технологий (английский язык как вторая специальность): автореф... дис. канд. пед. наук. – Петрозаводск., 2007. – 25 с.
7. Кузнецов В. Что такое глобализация? [Текст]: / В. Кузнецов // Мировая экономика и международные отношения. – 1998. №2. – 9-12- беттер.
8. Делор Ж. Образование: сокрытое сокровище. [Текст]: Ж. Делор / UNESCO, 1996. – 416 б.

9. Ананьев Б.Г. Психологическая структура личности и ее становление в процессе индивидуального развития человека // Психология личности. Т. 2. Хрестоматия. – Самара: Изд. Дом «Бахрах», 1999. – 7-94-бб.
10. Зимняя И.А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования // Высшее образование сегодня. – 2003. – № 5. – 34 44-б.
11. Соловова Е.Н. Методика обучения иностранным языкам. Продвинутый курс. – М. АСТ; Астрель, 2008. – 28-б.

Рецензиялаган:
Асипова Н.А.,
педагогика илимдеринин доктору, профессор